

150. ROCZNICA URODZIN STANISŁAWA ODROWĄŻA- WYSOCKIEGO (1876–1931)

150 lat temu urodził się w Warszawie Stanisław Odrowąż-Wysocki (1876–1931), wybitny inżynier elektryk, specjalista w zakresie elektrowni i sieci elektrycznych, profesor Politechniki Warszawskiej, autor książek i artykułów z zakresu urządzeń i sieci elektrycznych oraz przepisów. Pierwszy redaktor naczelny Przeglądu Elektrotechnicznego. Członek i współzałożyciel SEP, pionier normalizacji i współtwórca słownictwa elektrycznego. Patriota, aktywny działacz PPS, prześladowany przez władze carskie. Pochodził z rodziny o patriotycznych tradycjach (spokrewniony z Piotrem Wysockim znanym z powstania listopadowego). Absolwent politechniki w Darmstadt. Zmarł w trakcie pracy na terenie warszawskiej elektrowni tramwajowej, w której pracował i mieszkał przez ostatnie 23 lata swego życia.

Stanisław Odrowąż-Wysocki urodził się 11 maja 1876 r. w Warszawie w rodzinie Antoniego i Wandy z domu Wysockiej. Był krewnym Piotra Wysockiego, bohatera powstania listopadowego. Po wczesnej śmierci ojca jego matka pracowała jako krawcowa dla utrzymania rodziny. Po usunięciu ze szkoły za udział w patriotycznych obchodach Konstytucji 3 maja pracował zarobkowo na dalszą naukę. W latach 1895–1900 studiował elektrotechnikę w Technische Universität Darmstadt. W okresie studiów aktywnie uczestniczył w działalności środowisk polskiej młodzieży akademickiej i organizacji niepodległościowych.

Po ukończeniu studiów pracował w przemyśle elektrotechnicznym, a także działał w Polskiej Partii Socjalistycznej. Był zaangażowany w działalność konspiracyjną, za co został aresztowany i więziony w Cytadeli Warszawskiej przez władze carskie. Po zwolnieniu pozostawał pod dozorem policji, co skłoniło go do wyjazdu. Pracował w Zagłębiu Donieckim przy budowie i eksploatacji elektrowni kopalnianej oraz sieci elektrycznych. Wspólnie z inż. J. Krzyżanowskim opracował urządzenie do lokalizacji pożarów w kopalniach, opatentowane w kilku krajach.

Po powrocie do Warszawy w 1904 r. pracował kolejno w firmie „Oerlikon” oraz w Powszechnym Towarzystwie Elektrycznym AEG. W latach 1905–1906 kierował wykonaniem instalacji elektrycznego oświetlenia Mińska Litewskiego. Od 1908 r. związał się z Elektrownią Tramwajów Miejskich w Warszawie, początkowo jako zastępca kierownika, a od 1920 r. jako naczelnik elektrowni.

Równolegle rozwijał działalność dydaktyczną i naukową. Już od 1908 r. prowadził wykłady z elektrotechniki w Towarzystwie Kursów Naukowych. Od początku istnienia Politechniki Warszawskiej należał do grona organizatorów studiów elektrotechnicznych. W 1918 r. utworzył Zakład Urządzeń Elektrycznych PW, a w 1919 r. został profesorem zwyczajnym oraz kierownikiem Katedry Urządzeń Elektrycznych. Prowadził wykłady z urządzeń elektrycznych i obliczania przewodów elektrycznych. Szczególny nacisk kładł na praktyczne przygotowanie

przyszłych inżynierów.

Dorobek naukowy i techniczny Wysockiego obejmował podręczniki, normy, przepisy techniczne, słowniki i publikacje z zakresu urządzeń elektrycznych, elektroenergetyki i sieci elektrycznych.

Szczególne znaczenie miały prace: „Obliczanie przewodów elektrycznych” oraz „Obliczanie słupów elektrycznych”, które należały do pionierskich opracowań w tej dziedzinie w Polsce.

Opublikował ponad 75 artykułów oraz liczne recenzje i referaty.

Był także związany z „Przeglądem Technicznym”, gdzie od 1916 r. kierował działem elektrotechnicznym. W 1919 r. został współzałożycielem oraz pierwszym redaktorem „Przeglądu Elektrotechnicznego”, który stał się jednym z najważniejszych czasopism polskiego środowiska elektryków.

Szczególnie ważna była jego działalność organizacyjna w środowisku elektryków. Od początku działał w Kole Elektrotechników przy Stowarzyszeniu Techników w Warszawie. Należał do organizatorów Stowarzyszenia Elektryków Polskich. Kierował Centralną Komisją Słownictwa Elektrotechnicznego SEP, współpracował z Polskim Komitetem Elektrotechnicznym. Brał udział w pracach nad licznymi przepisami i dużą wagę przywiązywał do tworzenia poprawnego polskiego słownictwa technicznego.

Za swoją działalność został odznaczony Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski. Stanisław Odrowąż-Wysocki zmarł 31 grudnia 1931 r. na terenie elektrowni tramwajowej w Warszawie. Został pochowany na Cmentarzu Powązkowskim.

Przygotowała Pracownia Historyczna SEP

na podstawie:

 Przemysław Sadłowski, Jerzy Hickiewicz, *Stanisław Odrowąż-Wysocki (1876-1931)* „ANALECTA Studia i Materiały z Dziejów Nauki” 2014, nr 2, s. 209-233.

 Profesor Stanisław Odrowąż-Wysocki, przewodniczący komitetu redakcyjnego T. Żerański, Warszawa nakładem Komitetu Uczczenia Zasług Ś. P. Stanisława Odrowąż Wysockiego, 1932

Zdjęcie tytułowe, źródło: Profesor inżynier Stanisław Odrowąż Wysocki, Warszawa 1932 s. 3